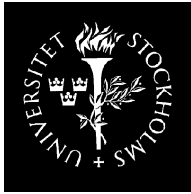

STEN-ÅKE STENBERG
PROFESSOR, FÖRESTÅNDARE

Institutet för social forskning – SOFI
Stockholms universitet

Stockholm den 22 april 2016

STRATEGISK PLAN FÖR INSTITUTET FÖR SOCIAL FORSKNING 2016-2018.

SOFIs verksamhet är fastlagd i SUs föreskrifter daterade 2012-06-28. Där sägs:

Vid institutet ska det bedrivas forskning i sociala frågor och arbetsmarknadsfrågor samt utbildning inom arbetsmarknadskunskap med management. Institutets forskare ska medverka i utbildning.

Planen är därför uppdelad i en forsknings och en utbildningsdel.

FORSKNING

Lägesbeskrivning

SOFIs forskning täcker vida områden. Centrala delar av forskningen kan dock beskrivas inom ramen för SUs ledande forskningsområde ”Ekonomisk, social och hälsomässig ojämlikhet”.

Här studeras samspelet mellan dessa former av ojämlikhet och hur de utvecklas över livsrytmen. Kopplingen till familjebakgrunden och till politikens roll för att påverka utfallen är centrala inslag i forskningen. Det komparativa perspektivet – där det svenska samhället jämförs med andra länder – är viktigt i stora delar av forskningen och syftar till att belysa hur olika institutionella förhållanden påverkar befolkningens ekonomi och hälsa.

SOFIs forskning är kvantitativ och empirisk. Detta ställer krav på hög metodkompetens i statistik, god tillgång till och kunskap om bra data, och relevant institutionell kunskap om lagar och avtal i Sverige och i andra länder. Under årens lopp har SOFI byggt upp betydande kompetens av detta slag. Utmaningen är att vidareutveckla denna kompetens på bästa sätt. Forskarna är med få undantag nationalekonomer eller sociologer. Några ambitioner att smälta samman de båda disciplinerna har aldrig funnits. Däremot finns en betydande överlappning i valet av problemställningar. Vid SOFI forskar således nationalekonomer och sociologer utifrån olika teoretiska och metodmässiga ämnesperspektiv men ofta med samma grundläggande frågeställning. Inom empirisk arbetsmarknadsforskning kan det t ex handla om drivkrafterna bakom löneskillnader mellan utbildningsgrupper, kvinnor och män, eller infödda och invandrare; inom stratifiering hur familj, utbildning och andra uppväxtförhållanden påverkar livschanser; och inom komparativ socialpolitik hur olika former av familjepolitik och socialförsäkringar påverkar människors livskvalitet och dess fördelning. SOFIs forskning kan därför sägas bidra till vetenskaplig pluralism i forskningen om sådana samhällsfrågor.

SOFI har lagt stor vikt vid att få fram nya generationer av forskare. Sedan 1986 har 93 doktorsavhandlingar (40 i nationalekonomi, 52 i sociologi, 1 i ekonomisk historia) publicerats i avhandlingsserien. Flera av doktorerna har fortsatt med framgångsrika akademiska karriärer, medan andra har viktiga funktioner inom departement och myndigheter. SOFIs seniora forskare har stått för handledningen för dessa avhandlingar. Förutom denna

handledning har forskarna bidragit till undervisningen, främst till forskarutbildningen, vid sina ämnesinstitutioner.

Att forskningen vid SOFI kommit att bli internationellt framstående och nationellt ledande kan beläggas på många sätt. För det första kan SOFI uppvisa en lång rad publikationer i ledande tidskrifter inte bara i sina grunddiscipliner utan också inom närliggande discipliner. För det andra ligger åtskilliga produkter från SOFI långt fram även citeringsmässigt. Här är det dock främst frågan om böcker och artiklar från 1980- och 1990-talen – med Walter Korpis *The Democratic Class Struggle* från 1983 och Robert Eriksons och John Goldthorpes *The Constant Flux* från 1992 som klara toppar – vilket beror på att det inom samhällsvetenskaperna tar lång tid att nå status som citeringsklassiker.

Mål

Mål 1: Nivån på de externa forskningsbidragen skall bibehållas och även realsäkras i takt med lönenivåns utveckling.

Detta är en krävande uppgift då flera stora programanslag går ut 2015-2016, dvs. vid planeringsperiodens slut. Vi kommer under senare delen av 2016 få veta resultaten av våra ansökningar om programanslag.

Mål 2: Publikationspoängen enligt den norska modellen ska fram till 2018 ligga på en hög nivå och gärna öka.

Vi är ålagda att ha externa medel och publikationspoäng enligt den norska modellen som mål. Dessa spelar också en roll för fakultetens anslagsfördelning. Samtidigt är det klart att den norska modellen är ett ganska trubbigt instrument för att bedöma forskningens kvalitet. Det är till exempel möjligt att få högsta poäng för en tidskriftsartikel utan att forskningen är ”internationellt framstående”. Trots detta ger modellen ett övergripande mått på forskningens kvantitet.

Målet för perioden 2013-2015 var att de norska poängen skulle öka till 90. Så har inte blivit fallet. Under 2013 hade vi 71, 2014 100 och under 2015 57 poäng. Vårt långsiktiga genomsnitt som fastställdes under hösten 2015 ligger på 64 och det är tydligt att variationerna är stora mellan åren. Det är därför mer realistiskt att sätta målet att vår genomsnittliga produktion inte skall understiga 64 poäng utan snarare gradvis öka.

Norska systemet 2013-2015

År	Publikationstyp	antal	poäng
2013	Artikel i tidskrift	50	54,0
	Bok	2	5,0
	Kapitel i bok, del av antologi	22	11,9
2013 Total		74	70,9
2014	Artikel i tidskrift	53	63,9
	Bok	4	9,0
	Kapitel i bok, del av antologi	53	27,0
2014 Total		110	99,9
2015	Artikel i tidskrift	52	43,0
	Bok	5	10,8
	Kapitel i bok, del av antologi	9	2,9
	Konferensbidrag	1	0,0
2015 Total		67	56,8

Mål 3: Antalet artiklar i tidskrifter som av ISI-Thompson räknas till de 10 % främsta på sitt område skall uppgå till minst tio per år.

Då det är mycket svårt att definiera de 10 % främsta tidskrifterna och efter att ha rådgjort med SU:s bibliometriker släpper vi detta mått. Istället redovisar vi det totala antalet artiklar och antalet artiklar i ISI registrerade tidskrifter.

Sedan 2013 har det totala antalet artiklar minskat från 47 till 42 och antalet ISI artiklar från 42 till 35. Detta kan ha flera orsaker men oavsett det måste nedgången brytas. Målet för de kommande tre åren är därför en ökning av antalet publicerade artiklar.

ISI registrerade tidskrifter

År	Ej ISI Tidskrift	ISI Tidskrift	Grand Total
2013	5	42	47
2014	8	38	46
2015	7	35	42

Mål 4: SOFIs samverkan med det övriga samhället ska fortsatt ligga på en hög nivå.

I den föregående planen användes begreppet den tredje uppgiften. Detta är nu omformulerat till samverkan och SU har, bland annat genom att skapa en särskild avdelning för samverkan, lagt en större vikt vid detta. SOFI har alltid haft en stor samverkan med samhället utanför universitetet. I förra planen lades särskild vikt vid vetenskapligt underbyggda rapporter till offentliga utredningar, myndigheter och expertorgan både nationellt och internationellt. Vi behåller samma prioritering. I den gamla planen formulerades inget kvantitativt mått på detta. På vår hemsida dokumenteras dock när SOFIs forskning uppmärksammas i media. Detta har varit cirka 20 gånger per år. Under de kommande tre åren har vi som mål att vara minst lika

aktiva i vår samverkan som tidigare samt att försöka dokumentera vår samverkan på ett bättre sätt.

Mål 5: SOFI ska ha jämställda arbetsvillkor och en god arbetsmiljö.

I den tidigare planen formulerades målet att SOFI ska vara en attraktiv miljö för doktorander. Detta kvarstår naturligtvis men breddas. Där togs också upp att vi senaste gången hade en arbetsmiljöenkät var 2012 och att detta skulle vara återkommande. Tyvärr har inte någon sådan undersökning gjorts men i höst kommer personalavdelningen ha en ny enkät som vi så snart som möjligt kommer att använda. Vidare kommer vi i det dagliga arbetet öka uppmärksamheten på dessa frågor som till mycket stor del handlar om psykosociala relationer.

Resurser

Ekonomi. SOFIs verksamhet har i huvudsak två finansieringskällor, nämligen fakultetsanslag och externa forskningsbidrag. Fakultetsmedlen uppgår under 2016 till ca 26,6 mkr och de externa bidragen till ca 31,4 mkr. Till detta kommer stipendiefinansiering av några postdok forskare och några doktorander. Institutet är således kraftigt beroende av externa finansieringskällor som vi inte direkt råder över, men som vi måste anpassa oss till.

Institutet har under lång tid haft ett budgetöverskott. Vårt höga resultat under 2015 berodde på flera faktorer. Institutet har flera stora datamaterial varav till exempel Levnadsnivåundersökning, som planeras till 2019-2020, kommer att ha mycket höga kostnader. Dessa måste till en väsentlig andel egenfinansieras av SOFI då Vetenskapsrådet nyligen beslutat begränsa möjligheterna att få bidrag till infrastruktur. Vidare har en svårprognosticerad sjukfrånvaro för en av våra professorer och en längre tjänstledighet för en annan professor bidragit till överskottet.

Under 2016 och kommande år borde vi kunna ta ned överskottet genom att en ny professor tillträdde en tjänst under hösten 2015 och ytterligare en 1 januari 2016, samt att den tjänstledige professorn återkommer under hösten. Vi kommer också att under året utlysa två professorer i sociologi som planeras bli besatta under 2017. En av dessa kommer under några år gå parallellt med den nuvarande innehavaren och detta kommer bringa ned våra överskott. Vi har också konsulterat rektorn om våra överskott. Hon visade förståelse för att vi som ett forskningsinstitut är särskilt känsliga för variationer i vår bidragsfinansiering vilket kräver en viss buffert och att vi, efter Vetenskapsrådets ändrade regler, behöver ha ett överskott för att kunna finansiera våra empiriska undersökningar (infrastruktur).

Personal. Fakultetsmedlen är till största delen uppbundna i utlysta tjänster. För närvarande har vi sex professorer i nationalekonomi och sju i sociologi.

Lokaler. SOFI tillgång till plan 8 och 9, samt delar av plan 6 i F-huset. Vi har sedan en tid expanderat kraftigt och har pga av rumsbrist varit tvungna att omfördela personal till mindre rum och till att dela på rum.

Handlingsplan

I förra planen togs ett antal planerade nyrekryteringar upp som också genomförts. Pga. ålderavgångar kommer ytterligare två professorer i sociologi utlysas under 2016. Institutets expansion måste också visa sig i antalet publikationer.

Vår ambition är att i största möjliga utsträckning utlysa nya tjänster i internationell konkurrens. Denna möjlighet begränsas dock av institutets starka beroende av bidragsmedel, vilka i regel är vikta för de forskare som sökt och erhållit medlen. Vissa långsiktiga programanslag medger dock utlysning av tjänster som postdok och i dessa fall strävar vi efter

internationell utlysning. Vid rekrytering av nya forskare strävar vi, oavsett om det handlar om forskare som finansierar sig själva via bidrag från råden eller om utlysta tjänster, efter forskare på hög akademisk nivå som kan bidra till forskarutbildningen med handledning och kurser.

För att underlätta karriärutvecklingen ska alla disputerade forskare fram till befordran till professor ha en tydligt angiven ”närmast stående professor” som fungerar som mentor. Denna professor ska genom regelbundna utvecklingssamtal hjälpa till med karriärplaneringen genom att ge råd vid projektval, publiceringsstrategi, forskningsansökningar mm. En viktig uppgift för handledare och mentorer är också att introducera de yngre forskarna i relevanta internationella nätverk av ledande forskare. Handledare och mentorer skall också underlätta för de yngre forskarna att tillbringa längre perioder vid ledande utländska universitet. Varje doktorand och forskare vid SOFI skall administrativt tillhöra en av tre större forskningsgrupper (avdelningar), vilka i sin tur skall ge stöd till den enskilde forskaren.

UTBILDNING

Lägesbeskrivning

Kärnan i SOFIs utbildningsverksamhet består av de två 30 poängskurser som erbjuds vid Enheten för arbetsmarknadskunskap (AKPA), två kurser som ger en bred orientering om och gedigna kunskaper i arbetslivs- och arbetsmarknadsfrågor. AKPA I ges varje vår- och hösttermin på heltid och dagtid. Kursen består fyra delkurser som behandlar olika delar av arbetsmarknaden: två delkurser behandlar arbetsmarknaden och dess funktionssätt, en arbetsrätt, och en delkurs organisations- och ledarskapsteori samt personalfrågor. Även AKPA II ges varje vår- och hösttermin på heltid och dagtid och består av fyra delkurser. Del 1 behandlar svenska arbetsmarknadsrelationer i ett historiskt och komparativt perspektiv, del 2 studerar löner, lönebildning och lönestruktur, och del 3 arbetsmiljöfrågor utifrån är ett arbetsledningsperspektiv. Del 4 slutligen är ett uppsatsarbete inom ett av AKPAs tre huvudämnen arbetsmarknadsekonomi, management och arbetsrätt.

AKPA anordnar även fristående kurser inom arbetsmarknadsekonomi och -sociologi, och några av AKPAs kurser ingår i SYV-, PAO- och AA-programmen.

AKPAs unika profil är dess inriktning mot studenter intresserade av både arbetsmarknads- och personal- och managementfrågor, en profil som kännetecknas av en kombination av de tre disciplinerna juridik, nationalekonomi och sociologi.

Därutöver förbereder AKPA för närvarande en uppdragsutbildning åt Tjänstemännens centralorganisation, en kurs i samhällsekonomi och lönebildning som skall ges första gången hösten 2016.

Tillströmningen av studenter är överlag god, AKPA I tillhör exempelvis en av de mest sökta utbildningarna vid SU i termer av sökande per plats. AKPAs studenter har också en något högre genomsnittsålder än SU som helhet, och många söker till AKPAs kurser som en fortbildning efter några år i arbetslivet. Detta gör tillströmningen av nya studenter mindre känslig för variationer antalet potentiella studenter i åldrarna 19-22 år. Genomströmningen är också god, och utvärderingar bland studenter och vitsord från alumner visar att kurserna är uppskattade.

En förklaring till detta är att SOFIs forskning och utbildning integrerats vad gäller personal, lokaler och administration. Särskilt viktigt är här att institutet eftersträvar att lärare som innehar fast tjänst vid AKPA ingår i de större forskargrupperna vid institutet, och dessutom att lärarna delvis finansieras med forskningsmedel. Lärarna är på så sätt inlemmade i en aktiv forskarmiljö, och det är möjligt för dem att alternera mellan undervisning och forskning (utöver det som ingår i deras tjänst). Integrationen är till stor glädje för både forskningen och utbildningen. Forskningen vinner på den jordnära kontakten med studenter och gästföreläsare från arbetsmarknadens parter och olika myndigheter, och utbildningen vinner genom mer forskningsnära undervisning. Dessutom får många forskare för den akademiska meriteringen viktig undervisningserfarenhet.

Slutligen ger professorer och andra från SOFI regelbundet kurser vid de nationalekonomiska och sociologiska institutionerna vid SU, och personal från SOFI är också engagerad som föreläsare i kurser på annat håll.

Resurser

Ekonomi. AKPA har under de senaste 3-4 åren gått med överskott (se Bilaga 1, Anslag & uppdrag UGA) efter en höjning av takbeloppet under 2012 och en generell utökning av resurserna inom samhällsvetenskapligt fakultet under 2013-15.

Personal. AKPA har under 2015 utökat den fast anställda personalen och har idag sex anställda lärare med utlysta tjänster som universitetslektorer. Studierektorn Tomas Korpi (f. -62) är sociolog och nationalekonom, Erik Bihagen (f. -70) och Ola Sjöberg (f. -67) är sociologer, medan Anne Boschini (f. -70), Karin Edmark (f. -77) och Anders Stenberg (f. -66) är nationalekonomer. Korpi och Sjöberg är befordrade till professorer, medan Bihagen, Boschini, Edlund och Stenberg är docenter. I dagsläget är dessutom Erik Sjödin (f. -78) anställd som gästlärare i civilrätt, och ytterligare fem forskare vid SOFI förordnande mellan 10 och 30 % för undervisning vid AKPA. Ett lektorat i civilrätt är också under tillsättning.

AKPA håller en hög servicenivå gentemot sina studenter. Vi erbjuder kvalificerad yrkes- och studievägledning och har en mycket engagerad administrativ personal med god insyn i utbildningens innehåll. Detta stärker studenternas anknytning till programmet, förbättrar genomströmningen, och underlättar rekryteringen av nya studenter.

Lokaler. Lokalerna är integrerade med övriga SOFI på plan 8 och 9 i Södra husets F-flygel och är ändamålsenliga.

Mål

Mål 1: Under de kommande åren strävar vi efter att förbättra kvaliteten i undervisningen

Mål 2: Under de kommande åren strävar vi efter att förbättra resultaten i undervisningen

Mål 3: Under de kommande åren strävar vi efter att minska sårbarheten i undervisningen

Mål 4: Under de kommande åren strävar vi efter att uppnå ekonomisk balans i undervisningen

Handlingsplan

Vad det gäller mål 1 och 2 hänvisar vi generellt till AKPAs kvalitetsplan (senaste version från höstterminen 2015). I denna står bl.a. att vi under 2016 kommer att initiera en översyn av betygsriterier, kursbeskrivningar och examination samt att vi kommer att arbeta med att utveckla våra instrument för kursutvärdering.

Vad det gäller mål 3 avser vi dels utöka utbytet av kursinformation mellan lärarna, dels undersöka värdet av att lärare har delat ansvar för kurser. Båda åtgärderna syftar till att underlätta inhopp eller vikariat i händelse av lärares frånvaro.

Vad det gäller mål 4 avser vi utöka omfattningen av undervisning genom ytterligare föreläsningar av ordinarie lärare, ytterligare seminarier eller ytterligare gästföreläsningar.

Bilaga 1. Tvåårsbudgetar för SOFI-forskning (Anslag+uppdrag FUF samt Bidrag FUF) och SOFI-AKPA (anslag +uppdrag UGA).

Anslag + uppdrag FUF

SOFI

INTÄKTER	2016	2017	2018	2019		2016
Anslag	26 626	26 838			kSEK	100%
Uppdrag					kSEK	0%
Övriga intäkter	40	80			kSEK	0%
SUMMA EGENTLIGA INTÄKTER	26 666	26 918	0	0	kSEK	
Medfinansiering av bidrag	-352	-1 000	0	0	kSEK	
SUMMA INTÄKTER	26 314	25 918	0	0	kSEK	

KOSTNADER	2016	2017	2018	2019		2016
Personalkostnader	-18 286	-24 969			kSEK	83%
Förändr. sem.skuld inkl. lkp	-7	-33			kSEK	0%
Stipendier					kSEK	0%
Lokalkostnader	-2 296	-2 427			kSEK	10%
Driftskostnader	-2 767	-2 919			kSEK	12%
OH-faktura + fördeln indir. kostn.	1 257	-1 423			kSEK	-6%
Avskrivningar	-38	-38			kSEK	0%
Lämnade medel					kSEK	0%
SUMMA KOSTNADER	-22 136	-31 809	0	0	kSEK	

ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	4 178	-5 891	0	0	kSEK	
% av intäkter	16%	23%				

ACKUMULERAT KAPITAL	2016	2017	2018	2019	
Ingående balans	11 722	15 900	10 009	10 009	kSEK
Utgående balans	15 900	10 009	10 009	10 009	kSEK
% av intäkter	60%	39%			

UB utöver kapitalgräns	13 268	7 417	10 009	10 009	kSEK
% av intäkter	50%	29%			

Bidrag FUF**SOFI**

INTÄKTER	2016	2017	2018	2019	2016
<i>Bidrag</i>	37 442	37 911			kSEK 99%
<i>Övriga intäkter</i>					kSEK 0%
<i>Medfinansiering av bidrag</i>	352	1 000			kSEK 1%
SUMMA INTÄKTER	37 794	38 911	0	0	kSEK
KOSTNADER	2016	2017	2018	2019	2016
<i>Personalkostnader</i>	-23 211	-23 460			kSEK 61%
<i>Förändr. sem.skuld inkl. lkp</i>	-245	-10			kSEK 1%
<i>Stipendier</i>	-55				kSEK 0%
<i>Lokalkostnader</i>	-1 319	-1 320			kSEK 3%
<i>Driftskostnader</i>	-3 921	-4 921			kSEK 10%
<i>OH-faktura + fördeln indir. kostn.</i>	-9 043	-9 200			kSEK 24%
<i>Avskrivningar</i>					kSEK 0%
<i>Lämnade medel</i>					kSEK 0%
SUMMA KOSTNADER	-37 794	-38 911	0	0	kSEK
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	0	0	0	0	kSEK
<i>% av intäkter</i>	0%	0%			
ACKUMULERAT KAPITAL					
<i>Ingående balans</i>					kSEK
<i>Utgående balans</i>	0	0	0	0	kSEK
<i>% av intäkter</i>	0%	0%			
EJ FÖRBRUKADE BIDRAG	2016	2017	2018	2019	
<i>vid årets slut</i>	32 859	32 859			kSEK

Pågående bidragsprojekt resultatförs inte (kostnader och intäkter är lika stora), varför kapitalförändringen på dessa är 0.

Kapitalförändring ska endast finnas för bidrag vilkas disponitionstid har gått ut och som uppvisar negativt resultat. Undantag EU-bidrag.

Anslag + uppdrag UGA

SOFI

INTÄKTER	2016	2017	2018	2019	2016
Anslag	8 126	8 100			kSEK 99%
Uppdrag					kSEK 0%
Övriga intäkter	45	45			kSEK 1%
SUMMA EGENTLIGA INTÄKTER	8 171	8 145	0	0	kSEK
Medfinansiering av bidrag	0	0	0	0	kSEK
SUMMA INTÄKTER	8 171	8 145	0	0	kSEK
KOSTNADER	2016	2017	2018	2019	2016
Personalkostnader	-5 668	-5 435			kSEK 69%
Förändr. sem.skuld inkl. lkp	43	43			kSEK -1%
Stipendier					kSEK 0%
Lokalkostnader	-800	-800			kSEK 10%
Driftskostnader	-345	-345			kSEK 4%
OH-faktura + fördeln indir. kostn.	-1 504	-1 544			kSEK 18%
Avskrivningar					kSEK 0%
Lämnade medel					kSEK 0%
SUMMA KOSTNADER	-8 273	-8 081	0	0	kSEK
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	-102	64	0	0	kSEK
% av intäkter	1%	1%			
ACKUMULERAT KAPITAL	2016	2017	2018	2019	
Ingående balans	3 708	3 606	3 670	3 670	kSEK
Utgående balans	3 606	3 670	3 670	3 670	kSEK
% av intäkter	44%	45%			
UB utöver kapitalgräns	2 789	2 856	3 670	3 670	kSEK
% av intäkter	34%	35%			